

Ba cái sức sinh sản
trọng-yếu nhất là :
Thờ-dạ, tư bản và
nhân-công.
(Kinh-tế-học)

ông lý và phụ huynh học trò
ai cũng

Nữ công học nội. Lưu

***Cương mô phạm**

Chúng tôi là tổng lý và phụ huynh học trò trường Xuân một, đồng Ngọc-dời, huyện Quảng xương, có lời nhờ Quý Báo làm ơn đăng cho việc sau này :

Nguyễn trường Xuân một tông
chúng tôi từ khi thầy Đức-giáo đời
tên này, đêm thời bãi phòng, ngày
hồi ra trường ngũ lục, vào ngày
December 1927 đây, thầy Phạm
Thống và thầy Nguyễn-dăng-Phụng
đời nhà danh lịch xứ, mượn thầy
Phạm-thầy-Triệt và thầy Nguyễn
Phục-Cần dạy thế. Chúng tôi thấy
ấy, đã có đơn kêu Quan Đức-học
là quan Công sự Thanh-hóa và kêu
là quan Học-Chánh-Thủ-liên Huê
đời mà chưa thấy xét, mấy hôm nay
ấy Ph. Th. ra trường kêu tên ông lý
là phụ huynh học trò chữ mưng, đem
đây tờ vác giấy ra ngoài đường đón
người ký giấy kêu để dành ở chúng
tôi nghĩ rằng: Nhà nước lựa chọn
các thầy là để đạo tạo cho lũ tiểu
hiền, mà thầy giấy như vậy, là thiệt
nói cho đồng nhân lắm. Chúng tôi
thông báo long nên xin đổi mà thôi,
nhé mà thầy Ph. Th. không biết lời
nhân, lại còn mắng chửi chúng tôi,
chúng rằng quan trên soi xét đến
lời khổ hướng ở chốn thôn quê,
hồi chúng tôi được phần nhỏ,
đồng lý và phụ huynh học trò
lại cáo

Tai-yung-C
(Qui-nhon)

NGHỆ-AN (TRANH CHUÔNG)

Kẻ cướp của hãm bị chết
Ở xã Thanh-là có bà ông Hiền. Gần nhà ấy, bên cạnh đường đi có cái hầm nước rồi lâu ngày sủa lấm. Hôm mồng 8 tháng 11, chừng 12 giờ đêm có bọn cướp độ bảy tám người, vào nhà bà Hiền cướp bóc. Tiếp cận đó có ông Khâm-Văn chạy ra phục bên đường lối, ngoài thì lảng tránh trốn mồi, trong thì tại chỗ đánh đuổi, bọn cướp bỏ chạy khỏi ngõ, thì có ông Khâm-Văn phục sẵn, đánh nhau giết chết. Tên đầu đảng người to lớn, chừng 30 tuổi bị thương, đâm đầu xuống hầm mà chết, còn bao nhiêu thì tẩu tán cả. Lập tức đi trình quan Huyện, đến hôm sau quan mới chịu sai Lạ, mục tới khám, khám rồi cho chôn. Còn đảng ấy quan tra vấn thế nào chưa được rõ.

TRANH ĐỒNG
N. V. T.

QUẢNG-TRỊ (CAM-LỘ)

Lượng trên biết có bầu
tinh cho chăng?

Vừa rồi kỳ giả được nghe đích xác rằng hiện nay ở làng Kim-dầu có một việc làm cho dân dân ngao ngán lắm, vậy xin đăng lên báo chương để nhờ quan trên soi xét. Nguyên làng này có sau mẫu ruộng ở phía tây con đường sắt. Lâu nay dân trong làng có xin phép bắc một cái đường gác về khoảng rày số 665 để cho trâu bò qua lại để cây bừa mấy dặm ruộng kia như các làng khác, không có việc gì ngăn trở cả; vừa bốn năm tháng gần đây, có đội kíp (cantonniers) đến tu bổ đoạn đường sắt ấy, thì lại không được như thế nữa. Hễ khi nào dân bắc trâu bò qua đường gác thì bọn kíp kia trời cả vật liền người lại, mà dọa nạt đến đến, người nào yếu hèn thì phải rút cho chúng nó đôi ba đồng mà lấy lực kén ca, họa may thoát khỏi, còn người nào cứng cỏi, cãi cộ thì chúng nó lại dúi mấy ngón đập đánh tung bưng, đập cầm đến nước, thế mà nhân dân cũng phải chịu mất mất, thiệt hại, thật là một tiếng quá oan cho dân vậy.

Một người dân lại cáo. Ông kíp này ở dưới quyền một ông cai xếp mà ông cai này cứ để cho bọn kíp làm trái phép luật như vậy. Nghe dân kêu nói với dân trong làng phải chịu một số bạc kha thì mới để cho bắc trâu bò qua lại như thường, tôi thay cho dân nghèo quá, không thể lo nổi, đành phải chịu khổ mãi.

Ồi! chán ngán thay! Trong làng diễn thế thì ít, nhân dân thì nhiều, bọn dân dâm quanh năm chỉ xăn vẩn trong trường cày nghiệp, tay bần chân lấm, đầy nắng dãi sương, lấy bát máu mà đổi bát cơm, còn đâu nữa mà một lần làm việc gì thì cũng phải một lần lo lót như vậy. Ồi! thế là từ đây làng Kim-dầu phải bỏ hoang sáu mẫu ruộng bên kia

đường rồi ruộng không làm được mà thuê có phải không?

Tiếng oan này thấu đến tai quan Huyện Cam Lộ, mới đây ngài có về khám qua, không nghe ngài phân giải lẽ nào cả, dân lấy làm thất vọng lắm. Hiện ở đường gác vẫn có một người gác luôn.

Mong rằng nhà nước thấu tình soi xét, trưng trị kẻ sách nhiễu một cách rất xứng đáng và sức cho dân làng Kim-dầu được bắc trâu bò qua lại trên đường gác ấy, thì thật là hạnh phúc cho dân lắm.

N. H. T. lại cáo

QUẢNG-NAM (DUY-XUYEN)

Dân có vô phép đâu?

Mới đây quan huyện có thông sứ các tổng lý rằng: «nên dân trong xã không biết gì là lẽ nghĩa, nhiều khi gặp ngài nơi đường sá mà cứ tự nhiên, không chút gì là kính sợ; đến như hôm kia quan Khâm sự đến xã Trà-kieu xem, thì nhơn dân lại rù nhau đến đông, không chút gì là sợ sệt để tránh xa, và hôm nọ quan Tổng đốc đến nhà môn hiền thì dân xã đến đông mà đi đứng tự do không tí gì là lễ e ng ta.»

Ồi! nước Việt nam ta vốn là nước văn hiến, thì dân ta có phải là dân không biết lễ nghĩa đâu? Trà-kieu là chỗ nào? Gần một năm nay, rầm rầm rộ rộ, đạo học đạo vàng, bỗng thành một nơi nghiêm cấm, nghe tin quan Khâm sự đến, thì nhơn dân nhép ra vào không dám để xem cách cuộc đạo vàng, có đến gì là vô lễ đâu? Còn ngày quan Tổng đốc đến nhà môn hiền thì có sức cho dân xã phải đến nghe; khi ấy quan thì ngồi trên ghế cao, dân xã chỉ đứng ngoài sân dưới thêm, cách nhau một trời một vực, có gì là loạn trật tự đâu. Mà quan huyện quá là vô lễ nghĩa. Đến như ngoài đường đồng ruộng lại là chẳng phải chốn công đường, bết bao nhiêu người đạo đường, người bán chim, có quan thiệp gì đến dân, mà trách dân rằng vô lễ nghĩa.

Đức Khổng tử có nói: «trong ấp mười nhà, tất có người trung tín.» Nay dân huyện biết bao nhiêu nhà mà mang một tiếng quan quá rằng: Vô lễ nghĩa. Thật là một tiếng quá oan cho dân vậy.

Một người dân lại cáo.

BÌNH-ĐỊNH (QUYNHON)

ội đồng cứu tế nạn dân.

Các ông tổng sự các sở ở Quinhon, đã xin phép quan trên đặt một Hội đồng cứu tế nạn dân Thanh hóa.

Hội sắp mở:

1- Một đêm chiếu ảnh (cinéma) nơi trường chiếu ảnh của ông Lê Văn An, ông này chỉ lấy tiền đầu đến mà thôi.

2- Một bữa đá bàn và đánh vợt (match de foot ball et de tennis).

3- Một đêm hát cải lương

4- Một đêm hát bội

(do mấy ông tổng sự các sở đóng vai tuồng).

Hội chi lại cáo

BẮC-KY HANOI

Phái bộ kinh-tế Nhật-Bản sang
Đông-dương

Bấy lâu, thường thấy điện tín báo tin Nhật-bản cử nhiều phái bộ kinh-tế đi các xứ ở Viễn - đông để quan sát về việc hoạch trương kinh-tế cho Nhật.

Mới đây, có sáu phái viên phòng thương mại Nhật đến Hanoi có mang hàng hóa đến nhiều lắm như đồ dệt, đồ sứ, đồ sắt và thực liệu.

Rồi đây, thương ước Pháp-Nhật thi hành thì hàng hóa Nhật tràn qua Đông-dương, đường kinh-tế của ta phải nguy to.

Tin biên giới

Có tin hồi đầu tháng Décembre mới rồi, lại có một bọn giặc Tàu tràn sang Mong-cay vào quãng từ Hoàn-Mô đến Bắc-phong Sinh. Linh động ra đánh có bốn chết và bắt được một chục người, còn dư đảng lại trốn về Tàu cả. Một người dõng Tây và một người lính tập bị thương nhẹ.

T. N. D. B.

Bị đòn oan

Ngày 8 Decembre, có một người Nam mặt mũi giống ông Nguyễn thế Song lại thêm chỏ ở cũng gần như chỏ ở của ông Nguyễn thế Song (ông Nguyễn thế Song ở đường (ruelle) hàng bún nhà số 7, còn người kia thì ở phố (rue) hàng bún nhà số 7) khi đi làm việc về thấy trước nhà có một người đội và một người quần Tây. Lúc anh ta vô nhà thì người đội chạy đến tát tai, anh ta thoát được vào phòng ngủ, người đó cũng chạy theo. Người trong nhà thấy vậy đến thưa sớ, thì sớ ấy phải một ông Tây đến, song ông Tây này không chịu bắt người đó, nói rằng không có đủ phép bắt.

Nhờ việc ngộ nhỡ ấy mà ông Song khỏi bị đòn. Ngày mai lại một ông thanh tra Tây đi với một người lính Nam đến xướng máy của ông Song ở phường Khâm Thiên, lính Hà đồng. Trong xướng máy ấy có thợ bản xứ và mấy tên kẻ người Tàu. Ông thanh tra bắt mấy người thợ trình giấy căn cước và khai quán chỉ của cha mẹ rồi dọa mấy người trong sở hề không bỏ đi làm sớ khác thì sẽ bị tù.

Từ lúc 6 giờ sáng đến chín giờ, thợ thầy phải đều bỏ công việc cả. Khi ấy ông Song đi khỏi, nay đã phát đơn kiện ở quan biện lý. Không biết việc này sẽ xử ra sao? (Theo báo M. T.)

NAM-KY Mỹ-tho

Việt-Nam Phụ-nữ tương-tế hội

Bản báo có tiếp được thư của ông Trần-ngọc Phiến làm hội trưởng của hội V. N. P. N. T. T. vậy xin đăng trích bài thơ ấy và điều lệ của hội được ra sau này.

Nay tôi cùng với ít chị em trong chốn hương thôn nghĩ tới linh cảnh

chiếm và con em ở trong chốn hương thôn, nên đã cùng nhau lập ra hội «Việt-Nam phụ-nữ tương-tế» này, cốt để gây cái cảm tình trong chị em nước ta và để nâng cao trình độ học thức, tinh thần của chị em và con em chốn hương thôn.

Chị em chúng tôi đã cùng nhau thảo xong những điều lệ của hội còn chờ quan Thông sứ duyệt ý.

Nhưng nghĩ: gánh thời nặng, sức thời yếu, mong các chị em, các anh em thương mến đến non sông, nói giống mà dạy bảo cho đều hay, chỉ dẫn cho đều rõ, hoặc giúp tiền bạc, hoặc cho động cho người vô hội để cho thêm sức, thêm mạnh mà làm những việc công ích. Chúng tôi thiết lấy làm mong đợi hết sức. Ai có bồi đắp xin viết thư cho Mademoiselle Trần-ngọc Phiến.

Thế mới cho bạn tự sự tạm.

Hội trưởng tạm

TRẦN-NGỌC PHIẾN

Điều-Lệ

Điều thứ nhất. Lập tại làng Vĩnh-kim, thôn Thuận Bình, hạt Mytho (Nam kỳ) một hội phụ nữ Việt-Nam kêu là Việt-Nam phụ-nữ tương-tế hội.

Điều thứ hai. Mục đích của hội là để trợ giúp cho hội viên và bà con hội viên học về tinh thần, hoặc về tri thức, hoặc về vật chất.

Điều thứ ba. Theo như mục đích hội, lần lần:

1- Hội sẽ lập những lớp riêng và mỗi tuần là một cuộc nói chuyện để rèn tập hội viên về đường tinh thần, tri thức và công nghệ.

2- Hội sẽ lập những học đường, những nhà báo có.....

3- Hội sẽ có một phòng đọc sách

4- Hội viên nào đau hay chết, ban trị sự sẽ xét đơn, của hội viên hay người nhà hội viên xin trợ cấp, hễ nên thì hội sẽ trợ cấp.

5- Hội viên nào bị ứ hẹp, hội sẽ can thiệp vào.

Điều thứ 12. - Hội viên phải có 17 tuổi, phải cam đoan tuân theo kỷ luật hội. Và lại có hai hội viên cũ giới thiệu; và hội xét lại nên cho thì mới thực là hội viên. Hội viên phải đóng tiền vào hội là 1 \$00 và phải đóng đều tiền nguyệt cấp là 0 \$50.

Ban trị sự tạm

Hội trưởng: Trần-ngọc Phiến

Phó hội trưởng: Nguyễn thị Dành

Thư ký: Đoàn thị Yên

Thủ môn: Bùi thị Quà

Ủy viên: Đặng thị Hên và Nguyễn thị Mười

HÀI-ĐÀM

Sao không thất luật?

Một quan «phụ-nữ dân» nhân khi rảnh việc, ngồi uống rượu, rung đùi, làm bầm ngâm:

«Vào ra cũng phải vài ba [nhánh. . . .] (1)

«Thua được đem đây mấy chục [đồng. . . .]

Ngâm xong, đắc ý, cười khành khách.

là ngồi bên, không biết chuyện gì, bèn hỏi:

«Quan làm gì mà cười thế?

Quan đáp:

«Mình không biết chữ tôi mới nghĩ được hai câu thơ hay lắm.

— Thế nào, quan đọc nghe.

Quan cất giọng đọc to:

«Vào rađồng.»

Đọc xong quan tiếp: thơ thế mới là thơ chứ! Thiệt là tuyệt cú hay... hay không?

là nói:

«Tôi thiết nghĩ nên đổi hai chữ «chục đồng» làm «trăm bạc» thì rõ ràng . . . hơn.»

— Ồi chà! thế thì thất luật mất!

— Thất-luật là gì?

— Là không đúng phép. . .

— Là không đúng phép à? Thế thì hôm nọ ông là kìa không chuyện gì mà quan ra «oi» ông ta phải xảy ra mấy chục bạc, sao không thất luật? . . .

Ng. H. D.

1. Ý quan chắc muốn nói nhánh cau

DANH SÁCH CÁC NGƯỜI HẢO TÂM GIÚP DÂN BỊ LỤT THANH-HÓA

Lê đình Châu Uất môn Huế	1500
Hoàng tử Sâm Khương phủ Huế	0 50
Trần Tư Giáo học	1 00
Hội Tam giáo thiện đường Lương (Lương)	7 00
Ng. công Liên	2 00
Nguyễn Thiên	1 00
Đoàn Miếng buôn bán Trà kiêu (Sông)	0 50
Đoàn Kha	0 60
Trương Nghi cựu trợ giáo	0 40
Phan Chấn, thợ may	0 30
Ng. Lợi	0 30
Hiệu Phong Thạnh Lagán	Phan
Phạm Mát	0 50
Ng. Trục	0 50
Châu Quát	0 50
Ng. Trọng Du	0 50
Ng. Lương Sách	0 50
Phạm đơn Quế	0 50
Phạm Lương Tao	0 50
Lê Khắc Thuận	0 50
Ng. Trọng Tường Long hương	0 50
Đinh Hán Ambulance	Phan
Hồ Phiến	1 00
Võ Tấn Đức	1 50
Dương quang Huân	1 00
Đương quang Hàm	1 00
Trần Văn Toàn	1 00
Ng. đình Thuât	1 00
Trần Thiên Tài	0 50
Phạm Văn Giáp garden Lazari	Phan
Phạm thị ngọc Tuyết	1 50
Thái thị Em infirmière	1 00
Trần Công dit Sanh Hiền	10 00
Huỳnh Giác Insituteur Binhđinh	1 00
Phong văn Long ou Sang Phany	1 00
Võ thị Tung phu Lương	0 20
Mlle T. H. ecolière Phanrang	2 00
Mlle T. T.	0 50
Mlle Lương thị Tư	Phanrang
Động văn An tailleur	1 00
Đức thanh Huệ	1 00
Ng. Lai	0 50
Ng. Thái	0 50
Phan Văn Đạt	0 50
Lê v. Loan tailleur	0 50
Lê Đam	0 50
Lê Thiên ferblantier	0 50
Lai văn Xén	0 50
Huỳnh ngọc Hào tailleur	0 50
	cộng
	54 80
	Cộng số trước
	540 30
	Tổng cộng
	595 10

ĐỘC GIẢ LUẬN ĐÀN

Đối với việc cải-cách học-vụ ở Pháp.

Ngày 15 tháng 11 (Novembre) vừa rồi, tại Hạ-ngập-viện Pháp, ông Herriot là Bộ-trưởng bộ Học-vụ có diễn-thuyết nói về vấn-đề giảm học-phí ở ban Trung-học. Nguyên đã lâu nay ông cùng nhiều người đồng-chí vẫn chủ-trương một cái chương trình đại cải-cách về học-vụ là chương-trình «học-đường duy-nhất», mà cái vấn-đề giảm học-phí ở ban Trung-học lại là vấn-đề trung-kiên.

Vì làm sao mà sinh ra vấn-đề cải-cách học-vụ này? Vì làm sao lại phải có cái vấn-đề «học-đường duy-nhất»? Nguyên cái quan-niệm giáo-dục của Pháp từ hồi Cách-mạnh lại đây, tuy có khác cái quan-niệm về hồi quân-chủ, những vẫn cứ dựa vào cái định-kiến rằng: giáo-dục trong nước có hai thứ, một thứ có đặc tính riêng, có hạn độ riêng, không thể lớn lẫn với nhau; một thứ là giáo-dục thực-lực, chỉ dạy cho người ta biết những điều thường-thực mà làm việc hằng ngày, ấy là giáo-dục trong các trường tiểu-học, cao-cấp tiểu-học và công-nghệ; một thứ là giáo-dục thuần-tuý, vô-tư - lợi, hoàn-toàn hợp với nhân-cách loài người, ấy là giáo-dục cổ-diên (humanités) thường gọi là giáo-dục trung-học vậy. Cái quan-niệm ấy là do cách xã-hội tổ-chức, mà gây ra: một hạng thượng-cấp giàu có, sung-sướng, có nhiều tiền-lực, nhiều quyền lợi là bọn «quí-phái»; một hạng hạ-cấp tại nghèo khổ, khổ-số, chẳng thể lực quyền lợi gì là bọn «bình dân». Trong hai ban học nói trên kia, tuy không có luật lệ chỉ định rõ ràng hạng nào được học bậc nào, nhưng vì một điều là vào ban học phải mất tiền, thành thử con nhà quí phái mới học được dễ sau lên đến đại-học, chứ con nhà bình dân không tiền thì đành phải vào ban tiểu-học, thành cái rừng rí thực không có lối vào, cái biên khon học chỉ nhường riêng cho con nhà giàu có. Chính vì muốn trừ cái tệ ấy mà nhiều giáo-dục đã nhiệt-tâm chủ trương vấn-đề «học đường duy nhất» vậy.

«Học đường duy nhất», tuy chưa hoàn toàn thực hành được, nhưng mấy năm gần đây cũng đã được ít nhiều điều bỏ trừ con con, vì như: năm 1921 thì chương trình học ở ban tiểu học bắt đầu theo một với chương trình các lớp tương đối ở ban trung học, đến sau ở hai ban tự cách giáo viên cũng phải như nhau; năm 1926 lại có nhiều trường tiểu học và trung học hợp lại làm một; rồi ở các lớp trung học mà rõ thừa chỗ thì học sinh các lớp tiểu học cũng được gia nhập tự do. Hiện nay cái chương trình «học đường duy nhất» ấy đã được một bước đầu, chỉ còn vấn đề bỏ học phí ở ban trung học mà giải quyết xong thì sự cải cách

PHỤC-SINH (XÃ-HỘI TIỂU-THUYẾT)

Diễn-giải: HOA - TRUNG

Số 33

CHƯƠNG BẢM TÂM (tiếp theo)

Đệ-mịch-tri tướng năng. Ca-từ-Sa gặp mình, thấy mình hốt-hốt thì vui vẻ và cảm động mà lại trở lại người thiếu nữ ngày xưa, ngờ đâu người thiếu nữ ngày xưa giờ còn đâu nữa, mà chỉ thấy người gái bình thường ngày nay.

Nhưng điều chàng lạ nhất là năng không hề tỏ vẻ ghen - ghen thì cũng chỉ là ghen ghen con đi, chứ bị-tu thì năng có trên thế - mà lại lấy làm tự-đắc.

Nhưng thế ra thì chẳng có gì đáng lạ lùng, biến hoá động được thì ai cũng phải cho cách hoạt động của mình là hay. Người là tướng rừng đầu ăn trộm, đưa phẫn nhích

đưa giết người, đưa làm đi, lấy phẫn mình làm tài hồ hay sao? Có đâu như vậy! Những người đã bị cái oán mệnh dặt vào một địa vị nào thì cũng phải lường rằng cái địa vị ấy là hay là phải, và muốn cho cái ý tưởng ấy chắc chắn vững vàng, thì họ chỉ so sánh với những người một thân một hội. Chúng ta thấy bọn trộm cướp khoe mình là mưu kế, bọn đi thối khoe mình là khéo khôn, bọn giết người khoe mình là hùng dữ, chúng ta thấy lính cho làm là, là bởi vì cái hoàn cảnh của bọn ấy thật hẹp, ta không lần vào đó được, chứ như thấy những bọn giầu có khoe khoang tiền của, nghĩa là khoe khoang cái lòng tham ó, những bọn quyền thế khoe khoang uy lực, nghĩa là khoe khoang cái lòng tàn ác, thì chúng ta lại cho là thường. Chúng ta không thấy rõ ràng họ quan niệm đời người là sai lầm bấy họ thế nào vì cái phạm vi của họ to rộng quá mà chính chúng ta cũng ở trong vòng ấy.

Ấy chính Mát-lô-va xem cái đời người cũng cái thần thế của năng cũng theo cách ấy. Đã là con đi, là đưa từ, thì năng xem những sự vật một cách thế nào cho cái linh cảnh ấy là linh cảnh tự nhiên.

Cái quan niệm của Mát-lô-va là dựa vào điều: ở đời này cái hạnh phúc lớn nhất của người dân ông là được thỏa cái nhu cầu với người dân bà. Dù ai có tư tưởng gì khác nữa, cũng là giả dối cả, thực ra thì chỉ có một tư tưởng ấy mà thôi. Năng đã tự hiểu rằng mình có vẻ xinh đẹp dễ thương, làm nhiều người phải say mê, rồi mới tự phụ mình là một vật hệ trọng và tất yếu trong xã hội.

Vì cái quan niệm ấy mà năng, ư nhất thiết ở trong cái phạm vi những kẻ cũng có cái quan niệm như năng, ấy cũng chính vì lẽ ấy mà năng không xem Đệ-mịch-tri như người thiếu niên tuổi trẻ năm xưa, mà chỉ cho chàng như một người khách lảng chơ nào đó, gọi là Đệ-mịch-tri đối với năng chỉ là một

người năng nên lợi dụng, cũng như các người khác vậy.

Còn Đệ-mịch-tri thì vừa đi ra vừa làm bầm rí:

«Hôm nay ta chưa nói với năng được cái gì cả. Ta chưa nói với năng rằng ta sẽ lấy năng, nhưng chưa nói thì chưa, chứ rồi ta cũng làm.»

CHƯƠNG BẢM CHÍN

Đệ-mịch-tri mới định cho thuê cái nhà chàng vẫn ở và đuổi cả các đồ đồ đi để đi thuê phòng ở như một người học-sinh. Nhưng Đê-lô-na nói rằng mùa đông chưa đến mà đi ở chỗ khác là điên, vì đương mùa hạ thì không ai thuê nhà và mùa đông ấu. Vậy những điều quyết định của chàng chưa xong gì cả, mà cách sinh hoạt của chàng lại cũng cứ giữ như xưa. «Thôi mà trước khi cái vận mệnh của Mát-lô-va định thì mình cũng chưa đời cách sinh hoạt làm gì, để rồi lấy xem năng được tha hay là phải đi Tây-bá-lợi. Nếu

phải đi thì ta cũng phải đi theo.»

Đến ngày hẹn thì Đệ-mịch-tri đến nhà trạng-sư Pha-na-rinh. Cái nhà ông ở thật là lớn rộng rãi, nhưng nhìn cách trang hoàng thì ra người không có cảm tình mỹ thuật, mà biết ngay rằng là một người mới giầu. Công-tử thấy trong đường cầu nhiều khách đương đợi, nhưng anh thư-ký của trạng-sư ngồi trong góc phòng khách nhìn nhận được công-tử ngay bên cạnh ra nói đi tin cho chủ biết. Khi ấy thì Pha-na-rinh mở cửa ra, đương nói chuyện với một chàng thiếu niên mặt đỏ. Nhìn dáng một hai người như đang vừa mới thương lượng xong một việc «tốt» lắm.

Trạng-sư nhìn thấy công-tử, chào và nói:

«À, chào công-tử, mới công-tử vào», rồi cả hai người vào phòng giầy.

«Mời ngài rời thuốc, xin ngài chờ ngồi gì cả.

«Cảm ơn, tôi đến về việc Mát-lô-va đây mà.

«Vâng, tôi hiểu rồi! Bọn tư-bản ấy nó cho làm mà, như cái tàu mới đi ra đó, tư-bản của nó đến mười hai triệu, lè mà thôi lấy của nó đó vài chục rúp thì nó sẽ lấy ra mà lượ lấy chài!»

«Thôi, nói đến chuyện ngoài rào. Tôi đã xét hồ-sơ kỹ càng, anh trạng-sư khôn ngoan không làm xong gì hết, nhưng có lẽ phẫn ân anh ta bở hết.

«Thế thì ngài định thế nào?

«Xem không có cơ gì để xin phẫn ân được, nhưng để tôi cũng gắng tìm cho ra mồi. Đây, ngài xem tôi đã sửa soạn đây này.»

(Còn nữa)

